II З'ЕЗД КАРЭСПАНДЭНТАЎ »НІВЫ«

4 снежня ў Беластоку ў памяшканні ГП БГКТ адбыўся ІІ-гі з'езд карэспандэнтаў «Нівы».

З'езд насіў рабочы характар і быў прысвечаны паўсядзённай працы тэрэновых карэспандэнтаў.

На заканчэнне з'езду ГП БГКТ уручыла ўдзельнікам яго кніжныя падаркі, а рэдакцыя «Нівы» найбольш актыўных карэспандэнтаў ўзнагародзіла рэчавымі ўзнагародамі.

Фрагмент залы З'езду падчас пасяджэння.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 51 (251) | ГОД V | БЕЛАСТОК, 18 СНЕЖНЯ 1960 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

Старшыня ГП БГКТ Ліда Бялецкая ўручае Мікалаю Панфілюку з Дубіч Царкоўных, актыўнаму карэспандэнту «Нівы», шасцітамовае выданне Кузьмы Чорнага.

Найстарэйшы і наймалодшы карэспандэнт «Нівы» — Нестар Перавой, пенсіянер з Бельска і Янка Мартынюк, вучань з Плюціч. Як вядома, Нестар Перавой з'яўляецца вядомым на Беласточчыне мічурынаўцам. Аб прапагандзе сельскагаспадарчых ведаў не забывае ён ніколі, аб чым найлепш сведчаць экспанаты кукурузы з свайго агароду, якія ён прывёз на з'езд.

Здымкі **ГЕНРЫХА РАГАЗІНСКАГА**

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

ЗА МАЛА ЧЫТАЮЦЬ...

«Веды — багацце, веды — скарб» — гаворыцца ў народзе. А веды дае нам кніжка. Нас пацікавіла «заглянуць» у няабраную бібліятэку. а проста — «напатканую» і пазнаёміцца з працай яе. І вось вёска Градэлі ў Бельскім павеце. Так, тут ёсць грамадская бібліятэка...

Загадчыка бібліятэкі Уладзіміра Бурылу застаем за працай: маладой жанчыне з Грыгораўцаў шукае сэнсацыйных кніжак, а некалькі школьнікаў з малодшых класаў чакаюць на беларускія кніжкі з казкамі. Гэтае акурат ёсць, здаволеныя інтарасанты пакідаюць нас...

— Не будзем многа вас трывожыць. Бачым, што многа маеце сёння інтарасантаў. Можа скажаце нам як наогул ацэньваеце стан чытальніцтва на сваёй тэрыторыі?

— Бібліятэкарам я працую нядаўна, бо толькі адзін год. Але сваю арыентыроўку ў гэтым, здаецца, ужо маю. Гавару «здаецца», бо гаварыць аб чытальніцтве толькі паводле звод‍ак зробленых на аснове картатэкі, дык можна зрабіць людзям крыўду. Кніжку пазычае адзін, а прачытае яе некалькі членаў сям'і, ды і сусед яшчэ скарыстае з выпадку «блізкасці» кніжкі. Трэба сказаць, што наогул чытальніцтва ў нас слаба ідзе ўперад. Людзі за мала чытаюць сельскагаспадарчай літаратуры, за мала ёю цікавяцца. Не гавару ўжо аб старэйшых людзях, якім не давялося здабыць магчымасці свабодна карыстацца кніжкай, але сярод маладых непісьменных няма...

(Працяг на стар. 4)

А ХТО НАШЫ ПРОДКІ?

ЦУДА - КАМЕНЬ

Калі б хто-небудзь хацеў даведацца, ад якога часу пачынаецца пісаная гісторыя Падляшша, дык павінен быў бы звярнуцца да змурнэлых пергаментаў старажытных грэчаскіх і рымскіх пісьменнікаў, гісторыкаў і географаў. Іменна яны ўжо ў VІ — V стагоддзі да нашай эры занатавалі першыя звесткі аб нашай зямлі і насельніцтве, якое жыло на ёй. Першую звестку аб тэрыторыі сучаснага Падляшша знаходзім у старажытнага грэчаскага гісторыка Герадота з Галікарнасу, у яго дзевяцітамовай «Гісторыі». Іменна ў ІV томе, пад датай каля 512 года да нашай эры. Герадот змясціў апісанне народа які жыў на сучаснай Валыні і Падляшшы.

Чаму так рана зацікавіліся старажытныя грэкі і рымляне нашай краінай? Што прыцягвала іх увагу да гэтых суровых і таямнічых уладанняў Аквілона (марознага паўночнага ветру)?

Узбярэжжы Балтыйскага мора — радзіма шляхетнага рэчыва, якім з'яўляецца бурштын. Іменна бурштын у VІ — V стагоддзі ў Грэцыі, а затым у Рыме цаніўся даражэй ад золата і шляхетных каменняў.

Вакол бурштыну ў старажытных грэкаў склаліся фантастычныя легенды і паданні. Паходжанне бурштыну выводзілася грэкамі ад багоў. Краіну ж, дзе яго знаходзілі, старажытныя называлі «краем залатога руна», гэта значыць — краінай непамерных багаццяў. Вось чаму ў Грэцыі і Рыме землі, якія ляжалі над Балтыйскім морам, называлі «паўночнай краінай залатога руна». Акрамя бурштыну гэтыя землі славіліся бабровымі саболевымі футрамі, якія таксама высока цаніліся на рынках грэчаскіх і рымскіх гарадоў. Гэта і было прычынай таго, што ўзбярэжжа Балтыйскага мора як магнітам прыцягвала ўвагу грэчаскіх і рымскіх купцоў і падарожнікаў.

ШЛЯХІ СТАРАЖЫТНЫХ У КРАІНУ ЭЛЕКТРОНА

Грэчаскія купцы і падарожнікі рознымі шляхамі імкнуліся на ўзбярэжжа Балтыйскага

(Працяг са стар. 4)

Кур'ёзы

ЗША ШУКАЕ СВАІХ МЭТ

Кожны народ павінен мець ясна акрэсленую мэту сваіх імкненняў. Вядома, што народам Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі гэтай мэтай з'яўляецца камунізм.

Якую мэту паказваюць свайму народу правадыры краіны, якая мае гонар прадстаўляць сябе ідэальным узорам «свабоднага свету», ды раем на зямлі?

Гэтае пытанне грунтоўна разглядалася амерыканцамі ў шырокай дыскусіі, якая разгарнулася яшчэ восенню 1959 года. Выдатны публіцыст, Уолтэр Ліпман, якога лічаць пульсам амерыканскага меркавання, пісаў тады: «У наш час амерыканскі народ не мае вялікіх мэт, якія сумесна імкнуўся б ён дасягнуць». Больш ясна прадставіць існуючую рэчаіснасць ніхто бы не мог. Пошукі аднак працягваліся. Дайшло нават да таго, што сам прэзідэнт прымушаны быў адказаць на пытанне: якую будучыню прадбачвае свайму народу? Эйзенхауэр апынуўся ў крытычным становішчы. Адказаць ён не мог, бо сам не ведаў. Паклікаў тады спецыяльную камісію, якая паводле слоў самога прэзідэнта мела «акрэсліць вялікія задачы нашага пакалення і нашыя мэты ў шматлікіх галінах». Звыш паўгода мучылася бедная камісія, шукаючы тых мэт, і ўрэшце нядаўна старонкі амерыканскіх газет закрычалі яе дакладам. Ад мэт, якія прэзідэнцкая камісія прадбачвае свайму народу, павеяла порахам і атамнай смерцю, ды «сур'ёзнай пагрозай чырвонай агрэсіі». Камісія відавочна так усхвалявалася ўжо самым гучанням гэтых «чырвоных» слоў, што забыла аб мільёнах чорных грамадзян ЗША, якім на кожным кроку абмяжоўваецца іх грамадзянскія правы, якіх штодзень сячэцца пугай прымусовай ізаляцыі.

Аднак зразумець гэта не трудна. Прэзідэнцкую камісію ўзначальваў нейкі Фрэнк Пэйс — галава савета дырэктараў самага магутнага ваеннага канцэрна — «Джэнерал дайнэміке корпорэйшн». Дапамагалі яму выпрабаваныя людзі прамысловых каралей з-пад фірмы Форда, Рокефелера і Дюпона. Чаго ж іншага можна было спадзявацца ад іх. Людзям, якія жывуць на рабочай крыві, у сапраўднасці можа ўсё пачырванець у вачах.

Максім НУРЭЦКІ

Фотавітрына

4 снежня — дзень «Барбуркі», свята шахцёраў. На здымку: I сакратар ЦК ПАРП Уладзіслаў Гамулка чытае прамову на цэнтральнай шахцёрскай урачыстасці ў Катавіцах 3.XII.1960 г.

1.XII. г. г. у Бэльведэры Старшыня Савета Дзяржавы Аляксандр Завадскі сустрэўся з удзельнікамі сесіі Савета Сусветнай дэмакратычнай федэрацыі жанчын. На здымку: злева (на першым плане) побач А. Завадскага старшыня СДФЖ — Э. Котон.

3-ці спутнік, новае дасягненне савецкіх вучоных. На здымку: здбіранне сігналаў са спутніка 3 у радыёстанцыі Міністэрства сувязі СССР.

Мітынг пад сцягам новай дзяржавы ў самай маладшай сталіцы свету, будаваным у пустыні горадзе Нукхот у нядаўна атрымаўшай незалежнасць Маўрэтаніі (Заходняя Афрыка).

ЗА ТРЫУМФ САЦЫЯЛІЗМА

Тры тыдні працягвалася ў Маскве нарада прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый. Яна закончылася апублікаваннем заявы, падпісанай кіраўнікамі гэтых партый, якія прыехалі ў сталіцу СССР з пяці кантынентаў.

Маскоўская нарада выявіла адзінства поглядаў усіх яе ўдзельнікаў па найважнейшым пытанням развіцця сацыялізма, умацавання міру і ацэнкі сучаснай міжнароднай сітуацыі. Заява навязвае да Дэкларацыі і Маніфесту Міру, прынятых у 1957 годзе.

Падзеі апошніх трох год пацвердзілі правільнасць гэтай палітычнай лініі.

Якія ж асноўныя вынікі гэтай лініі? Перш за ўсё наступіў шпаркі ўзрост магутнасці і міжнародных уплываў сусветнай сацыялістычнай сістэмы. Паглыбіўся працэс распаду каланіяльнай сістэмы, у выніку якога ўтварыліся новыя дзяржавы ў Афрыцы і Азіі. На працягу гэтых год наглядалася далейшае разлажэнне сусветнай капіталістычнай сістэмы. У выніку гэтых працэсаў усё больш выразнай становіцца перавага сіл сацыялізма над імперыялізмам, сіл міру над сіламі вайны.

У часе трывання маскоўскай нарады, у заходніх імперыялістычных колах выказваліся розныя думкі і меркаванні аб быццам бы існуючых рознагалоссях паміж паасобнымі камуністычнымі партыямі. Зразумела, што гэта і былі толькі іх думкі.

Заява развеяла гэтыя ілюзорныя мары імперыялістаў. Прадстаўнікі камуністычных і рабочых партый задэкларавалі ў Маскве не толькі адзінства па ідэалагічных пытаннях, але таксама і па так важных справах, як умацаванне сусветнага міру і далейшае развіццё сацыялізма.

«Наступіў час, — чытаем у заяве, — калі можна спыніць спробы імперыялістычных агрэсараў развязаць сусветную вайну».

Жывем у гэты перыяд, калі ўсцяж звужваецца база палітычнага ўздзеяння імперыялізма. Сёння асноўнай сілай агрэсіі з'яўляецца амерыканскі імперыялізм, якому дапамагае ўсё меншая і меншая колькасць саюзнікаў. Супольнымі намаганнямі сусветнага сацыялістычнага лагера, міжнароднага класа і народна - вызваленчых рухаў можна прадухіліць сусветную вайну.

Заява прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый выязначае найважнейшыя задачы ў справе захавання міру. З'яўляюцца імі: — прыняцце праграмы ўсеагульнага і поўнага раззбраення, запрапанаванай Савецкім Саюзам, а таксама неадкладная забарона ўжывання ядзернага аружжа.

Ва ўмовах міру няўхільным з'яўляецца працэс распаду капіталістычнай і каланіяльнай сістэмы. Пераход народаў на шлях сацыялістычнага будаўніцтва — гэта справа ўмоў і палітычнай спеласці пралетарыяту данай краіны. Заява яшчэ раз пацвярджае ленінскі прынцып, што сацыялістычная рэвалюцыя не можа быць прадметам экспарту. Уваход на шлях сацыялістычнага будаўніцтва можа адбывацца мірным або рэвалюцыйным шляхам, у залежнасці ад палітычных умоў данай краіны, у залежнасці ад супрацьдзеяння рэакцыйных сіл.

Аднак перамога сацыялізма ва ўсім свеце з'яўляецца непазбежнай. Сведчыць аб гэтым нястрыманнае развіццё камуністычнага руху на ўсіх кантынентах. Камуністычныя і рабочыя партыі існуюць ужо ў 87 краінах. Гуртуюць яны ў сваіх радах 36 мільёнаў членаў. Гэта наглядны доказ жыццездольнасці камуністычных ідэй!

Павялічваюцца шэрагі камуністаў, развіваюцца пралетарскі інтэрнацыяналізм і адзінства сіл дэмакратыі і прагрэсу — залог перамогі сацыялізма ў барацьбе за мір і лепшае жыццё.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Раніцай галава Брыке ўжо стаяла на сваім старым месцы, на металічным століку са шкляной дошкай, і Керн прыводзіў яе да прытомнасці.

Калі ён «прамыў» галаву ад астаткаў сапсутай крыві, твар Брыке паружавеў. Праз некалькі мінут яна адкрыла вочы і, яшчэ не разумеючы, уставілася на Керна. Потым, намагаючыся, паглядзела ўніз, і вочы яе расшырыліся.

— Зноў без цела... — прашаптала галава Брыке, і вочы яе напоўніліся слязмі. Цяпер яна магла толькі шыпець: гарлавыя звязкі былі перарэзаны вышэй старога сячэння.

— Не плачце, мадэмуазэль Брыке, — сказаў Керн, — я вам зраблю новае цела, лепшае ад папярэдняга, пацярпіце яшчэ некалькі дзён.

У кабінеце Керна зазваніў тэлефон і Керн пашоў да сябе.

Званіў Равіно. Ён паведамляў, што паслаў да Керна ганца з пісьмом, якое ён ужо павінен быў атрымаць.

Керн зышоў уніз і з паштовай скрынкі выняў пісьмо. Падымаючыся па сходах, Керн нервова разарваў канверт і пачаў чытаць. Равіно пісаў, што Артур Дауэль выкраў мадэмуазэль Ларан.

Керн амаль не зваліўся на сходах.

— Артур Дауэль!.. Сын прафесара... Ён тут? І ён, зразумела, ведае ўсё...

З'явіўся новы вораг, які не дасць яму літасці. У кабінеце Керн спаліў пісьмо і пачаў абмяркоўваць план дзеянняў. Знішчыць галаву прафесара Дауэля? Гэта ён можа зрабіць у адну мінуту. Але галава яшчэ патрэбна яму. Неабходна толькі схаваць яе ад чужых вачэй. Магчыма будзе вобыск. Потым... потым неабходна прысцешыць дэманстрацыю галавы Брыке. Пераможцаў не судзяць. Што бы не гаварылі Ларан і Артур Дауэль, Керну лягчэй будзе змагацца з імі, калі яго імя будзе акружана арэолам усеагульнага прызнання і пашаны.

Керн зняў тэлефонную трубку, выклікаў сакратара навучнага таварыства і прасіў заехаць да яго для перагавораў аб наладжванні пасяджэння, на якім ён, Керн, будзе дэманстраваць вынікі сваіх навейшых прац. Затым Керн пазваніў у рэдакцыі і прасіў прыслаць карэспандэнтаў.

«Ну, а цяпер...» Керн накіраваўся ў лабараторыю, парыўся ў шафках, дастаў шпрыц, узяў вату, пудэлка з надпісам «Парафін» і пашоў да галавы прафесара Дауэля.

Домік Ларэ служыў штабам «загаворшчыкаў». Калі Артур Дауэль, Ларэ і Шаўб спрачаліся над спосабамі выкрыцця Керна, у пакой увашла Мары Ларан. Яна была моцна ўсхваляваная.

— Вось, чытайце, — сказала яна, працягваючы Дауэлю газету.

На першай старонцы вялікім шрыфтам было надрукавана:

СЕНСАЦЫЙНАЕ АДКРЫЦЦЁ ПРАФЕСАРА КЕРНА

Другі падзагаловак — меншым шрыфтам:

Дэманстрацыя ажыўленай чалавечай галавы.

У інфармацыі паведамлялася аб тым, што заўтра вечарам у навучным таварыстве выступае з дакладам прафесар Керн. Даклад будзе суправаджацца дэманстрацыяй ажыўленай чалавечай галавы.

Далей паведамлялася гісторыя прац Керна, пералічваліся яго навуковыя працы і зробленыя ім цудоўныя аперацыі.

Пад першай нататкай быў змешчаны артыкул з подпісам самога Керна. У ёй у агульных рысах выкладалася гісторыя яго доследаў ажыўлення галоў — спачатку сабак, а затым людзей.

Ларан з напружанай увагай сачыла то за выразам твару Артура Дауэля, то за позіркам яго вачэй, якія пераходзілі з радка на радок. Дауэль за-

Як я дабілася высокіх надояў малака

Лідзія Асіюк працуе даяркай у калгасе імя Жданава Брэсцкага раёна. Яна мае званне Героя Сацыялістычнай Працы і з'яўляецца дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Прапануем нашым чытачам пазнаёміцца з багатым працоўным вопытам Л. Асіюк, якая дабілася высокіх надояў малака.

Калісь Л. Асіюк надойвала па 600 кг. малака ў год ад адной каровы. У мінулым годзе надой складаў 5.685 кг. ад каровы, а ў гэтым годзе даярка намагаецца атрымаць 6.000 кг. Якім шляхам яна дабілася такіх рэзультатаў? Перш за ўсё Л. Асіюк прыступіла да гадоўлі цялят ад высокапрадукцыйных кароў. Аднойчы калгас атрымаў чыстапародную карову остфрызскай пароды, якая называлася Красуляй. Яна была надзвычай знясілянай і ніхто з калгаснікаў не хацеў прымаць яе ў сваю групу. Тады Красуляй зацікавілася Асіюк і вырашыла прыняць у сваю групу. Звярнулася яна пасля да кіраўніка фермы з просьбай, каб калгас даваў карове ўдоваль корму. На другі год Красуля пачала даваць 42 кг. малака ў суткі. І вось паявіліся першыя цяляты ад яе. Дочкі Красулі — Слаўная і Маша, унучкі Снягурачка і Перамога, і праўнучкі Прыгажуня, Мілка і Зорачка складаюць зараз асноўнае ядро выгадаваных Асіюк высокапрадуктыўных кароў. Што датычыцца корму, дык даярка прывучыла іх многа з'ядаць сена і сочных кармоў. Сена, салома, мякіна, бульба, коранеплоды, сілас і другія кормы складалі «меню» жывёлін. Гэта разнастайнасць у харчах і была адной з асноўных крыніц высокай прадуктыўнасці групы кароў Асіюк. Красуля была самай удойлівай каровай і гэтую якасць яна перадавала ў спадчыну.

Беларуская даярка лічыць самай галоўнай справай раздой кароў. Асіюк раздойвае карову пасля кожнага яе ацёлу. А вось, напрыклад, як выглядала справа са Слаўнай, дочкай Красулі. Ужо пасля першага ацёлу яна давала 15—16 кг. малака ў суткі. Аднак відаць было, што яна можа даць больш. Асіюк пачала спробу з розным кормам. Удой у выніку павялічыўся да 21 літра. Здаецца для першацёлкі хапіла б. Даярка нягледзячы на гэтыя нядрэнныя вынікі працягвала сваю працу над Слаўнай. Параіўшыся з заатэхнікам, паменшыла рацыён і ўзялася за вымя. Перад даеннем яна рабіла кароткачасовы масаж, каб карова падрыхтавалася да здачы малака. У сярэдзіне даення Асіюк ізноў рабіла масаж вымя, толькі больш сільна і працягла. Урэшце пасля даення масажавала вымя трэці раз. Мінула дзесяць дзён пасля гэтай работы над Слаўнай. Затым Асіюк склала ёй наступны рацыён: 6 кг лугавога сена, 4 кг яравой саломы, 20 кг. кармавых буракоў, 10 кг. бульбы, 20 кг. сіласа, 2 кг. макухі і 4 кг. ячной мукі. І вось удой дасягнуў 26 літраў у суткі, а за першую лактацыю Слаўная дала 4.630 кг. Вынікі, як бачым, былі зусім добрыя. Аднак Асіюк працягвала раздойваць Слаўную і на працягу наступных год. Пятая лактацыя дала ўжо 7.420 кг., а ў часе восьмай лактацыі, у 1959 г., быў рэкордны вынік — 53,5 літра малака ў суткі.

Чыстас, цёплае і светлае памяшканне — гэта адзін з асноўных залогаў здароўя і прадукцыйнасці кароў.

Самым важным пры раздоі каровы з'яўляецца адпаведна складзены рацыён. Яго абавязкова трэба абяспечыць бялком. Тыя каровы, якія даюць 30 кг. у суткі, павінны ў кожнай кармовай адзінцы прадуктыўнага корму мець 120 — 130 грамаў страўнага бялка.

Важную ролю ў павышэнні прадуктыўнасці кароў, паводле азначэння Асіюк, мае правільны догляд за жывёлай. Добры корм — гэта яшчэ не ўсё. Неабходна, каб карова мела чыстае, светлае і цёплае памяшканне.

Лідзія Асіюк часта прыгадвае думку вядомай у Савецкім Саюзе даяркі, двойчы Героя Сацыялістычнай Працы, Праскоў Кавровай з разанскага калгаса «Фундамент сацыялізма». Яна заўсёды кажа: «Малако ў кароў на языку і ў даяркі ў руках».

хаваў вонкавы спакой. Толькі пад канец чытання на яго твары з'явілася і знікла сумная ўсмешка.

— Ці не абуральна? — усклікнула Мары Ларан, калі Артур моўчкі аддаў газету. — Гэты нягоднік ні адным словам не ўспамінае аб ролі вашага бацькі. Не, гэтага я не магу так аставіць!

— Што ж вы хочаце? — ціха спытаў Дауэль.

— Сапсаваць яму трыумф! — горача адказала Ларан. — З'явіцца на пасяджэнне навучнага таварыства і кінуць у твар Керну абвінавачанне ў тым, што ён забойца, злачынца, злодзей...

— Але чаго вы даб'ецеся? Ці ж не можаце сказаць аб усім гэтым судоваму следчаму?

— Не, я хачу, каб Керн быў зняслӑўлены публічна!

— Я супраць гэтага ўчынку, мадэмуазэль Ларан, — сказаў Артур.

— Шкада, — адказала яна. — Але я не адкажуся ад яго.

— Дык гэта будзе неабдуманым крокам, — пачаў ён зноў. — Вы выставіце сябе на вялікае рызыка...

— Мы будзем бараніць яе, — сказаў Ларэ.

— Так, мы будзем бараніць вас, — падтрымаў сябру Шауб.

Мары Ларан з дакорам паглядзела на Артура.

— У гэтакім выпадку я таксама буду суправаджаць вас, — сказаў ён.

— Вам нельга..., — сказала Ларан. — Вы яшчэ нездаровы.

— А я ўсё-такі пайду.

Заканчэнне ў наступным нумары

83

Хроніка БГКТ

ГУРТОК БГКТ У БЕЛАСТОКУ

У сувязі з павялічэннем колькасці членаў БГКТ у Беластоку, налічваючых зараз каля 400 асоб, на сходзе членаў БГКТ паўночнай часткі горада, 4 снежня г. г., пастаноўлена арганізаваць гурток, які зможа цясней працаваць з меншай групай членаў, чым гэта можа рабіць аддзел.

Сход выбраў праўленне гуртка ў складзе: Мікалай Трусевіч — старшыня, Мікалай Пучко — намеснік, Люба Кулыгіна — сакратар, Зіна Алекша — скарбнік і Сяргей Ігнацюк — член.

Праўленне гуртка вырашыла арганізаваць для дзяцей членаў БГКТ навагоднюю ёлку.

НА САКОЛЬШЧЫНЕ ЗРУХІ

Сакольскі аддзел БГКТ прыступіў энергічна да працы. Інструктар аддзела Янка Беразавец, часта наведвае гурткі таварыства, дбае аб іх папаўненне новымі членамі. Напрыклад, Сухінічы. Нядаўна тут было толькі 8 членаў БГКТ, а зараз іх ужо 30. Сухініцкая моладзь падрыхтоўвае зараз да пастаноўкі новую п'есу.

У Верхлесе паўстаў новы гурток БГКТ, які зараз налічвае 11 членаў. Сукавіцкі драмгурток паставіў п'есу «Валодзін гальштук» і ўрыўкі з «Партызанаў» К. Крапівы ў сваёй мясцовасці і ў Кнышэвічах.

Членаў БГКТ вабіць беларуская бібліятэка ў Сакольскім аддзеле таварыства. На полках узорны парадак і заўсёды можна знайсці на іх вартасную кнігу. Бібліятэкай загадвае Ніна Аўхімовіч.

Бачым, што справы на Сакольшчыне выглядаюць усё лепш у галіне беларускага грамадска - культурнага жыцця.

УЛ. ЦІЛЮЛЬКА

АДКРЫТЫ ФІЛЬМ-КЛУБ

11 снежня г. г. гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку адкрыў фільмовы клуб, які будзе змяшчацца ў зале кіно ТППР.

У кожную нядзелю ў гэтым клубе ў 10 гадзін будуць дэманстравацца навейшыя савецкія фільмы.

Карнэты на гэтыя фільмы можна атрымаць у памяшканні аддзела (Варшаўская 11) ад 8 да 22 гадз. Першынства маюць члены БГКТ.

БЕЛАРУСКАЯ ЭСТРАДА НАВЕДАЛА МАЛІННІКІ

Насельніцтва вёскі Маліннікі (Бельскі павет) прыемна правяло вечар 27 лістапада. У гэты дзень Маліннікі наведала беларуская эстрадная група з Беластока. Праграму выступленняў складалі беларускія і рускія песні і танцы. Усім спадабаўся, асабліва, танец у выкананні Янкі Крупы. Пасля заканчэння праграмы адбылася агульная забава.

Ад імя жыхароў Маліннік шчыра дзякую калектыву з Беластока за тое, што так прыемна развесяліў нас і дазволіў культурна і прыемна правесці час.

Сцяпан Каліщук
Маліннікі

БЕЛАРУСКАЯ ЭСТРАДА «ЛЯВОНІХА»

Новаарганізаваная пры ГП БГКТ эстрада, якая, як мы ўжо паведамлялі, распачала сваю працу, атрымала прыгожую назву і поўнасцю гучыць так як у нашым загалоўку. Гэтая назва да многага забавязвае. Пажадаем «Лявонісе» апраўдаць сябе.

Куток этнографа

ДАСЫЛАЙЦЕ ЭТНАГРАФІЧНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ

Шмат мы ўжо змяшчалі этнаграфічных матэрыялаў, але дагэтуль яны не мелі свайго сталага месца.

Ад сёння пачынаем рэдагаваць сталы куток этнографа, у якім і будзем змяшчаць этнаграфічныя матэрыялы. Зразумела, перад усім цікавяць нас матэрыялы з Беласточчыны, а асабліва з тых месц, дзе жывуць беларусы.

Звяртаемся да нашых чытачоў, якія цікавяцца гісторыяй і бытам нашай зямлі, дасылайце нам свае назіранні адносна вашай аколіцы, жыхароў, прадметаў гаспадарчых і хатняга ўжыткавання, фотаматэрыялаў, якія паказвалі б характэрнае будаўніцтва, забыткі і іншыя прадметы матэрыяльнай культуры.

Гэтыя матэрыялы будуць выкарыстаны ў нашым кутку, а таксама памогуць нашым навукоўцам у пашырэнні ведаў аб Беласточчыне.

Зацікаўленых адсылаем да артыкула М. Пяцюкевіча «Этнаграфічная разведка ў Гайнаўскім павеце», які мы змясцілі ў папярэднім нумары. Артыкул гэты шырэй знаёміць з працай этнографа і з матэрыяламі, якія адносяцца да этнаграфіі.

На здымку: старая званіца ў стылю мясцовай архітэктуры (драўляная) ў Кляшчэлях.

фота М. ПЯЦЮКЕВІЧ

Аўтарскія вечарыны

25 лістапада г. г. літаратурная група Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Варшаве, у памяшканні Аддзела БГКТ, наладзіла аўтарскі вечар Яшы Бурша. Аўтар прачытаў шмат цікавых вершаў на беларускай і польскай мовах. У вечары прыняла ўдзел 21 асоб.

*

Удзельнікі Вячэрняй сельскагаспадарчай школы ў вёсцы Ласінка (Гайнаўскі павет) гасцілі ў сябе 29 лістапада г. г. паэта Віктара Шведа, які пазнаёміў іх з сваёй творчасцю.

Вершы Віктара Шведа выклікалі вялікае зацікаўленне прысутных, якія звярнуліся да аўтара з просьбай, каб наведваў іх часцей.

В. Ш.

Новы сельгасгурток

Колькасць сельскагаспадарчых гурткоў з кожным месяцам павялічваецца. На Сакольшчыне зараз існуюць 101 сельгасгурткі. Апошнім часам інтэнсіўней арганізуюцца сельгасгурткі і ва ўсходняй частцы Сакольскага павета. Нядаўна арганізаваўся сельгасгурток у вёсцы Гураны. Налічвае ён звыш 20 членаў. На старшыню сельгасгуртка аднагалосна выбраны Рыгор Турыч. Усе гуртоўцы адразу заплацілі паўгадовыя складчыны і атрымалі членскія легітымацыі.

На гэтым арганізацыйным сходзе былі падняты першыя пастановы, а менавіта, купіць малацільны агрэгат, сеялку да вапнавання глебы, электрычны рухавік і шрутоўнік. Такім чынам і ў Гуранах ёсць ужо арганізацыя, якая будзе рабіць усе намаганні ў кірунку павялічэння сельскагаспадарчай вытворчасці і ўзнімання на вышэйшы ўзровень культуры апрацоўкі зямлі.

М. Х.

Партыйная адукацыя ў Гайнаўцы

Партыйную вучобу на тэрыторыі Гайнаўкі вядзецца ў 20-ці пунктах. Сёлета прыступіла да яе звыш 700 асоб у тым ліку 120 беспартыйных. Слухачы партыйнай адукацыі ў большасці гэта рабочыя Гайнаўскіх прадпрыемстваў. Напрыклад у Гайнаўскім прадпрыемстве драўлянай прамысловасці да партыйнай вучобы прыступіла 80 рабочых.

Найбольш папулярныя тэмы, якія выбралі сабе слухачы для вывучэння гэта: «Бягучая палітыка партыі», «Польскі рабочы рух» і «Пытанні светапогляду».

(вб)

ЭКСКУРСІЯ Ў ВАРШАВУ

Нядаўна актывісты ЗМВ і ЛьЗС Беласточчыны наведалі Варшаву. Яны пазнаёміліся са сталіцай, з яе забыткамі і культурнымі ўстановамі, наведалі гістарычныя месцы і сустрэліся з маладзёжнымі дзеячамі.

Ніжэй змяшчаем два здымкі з гэтай цікавай экскурсіі.

Сустрэча са старшынёй Галоўнага праўлення Саюза сялянскай моладзі тав. Тэйхмай.

Складанне вянкоў на магілах Ганкі Савіцкай і Янка Красіцкага.

Здымкі «ГРАМАДА»

працяг са стар. 1

мора. Адны з іх на вутлых парусных караблях аплывалі ўсю Паўднёвую і Заходнюю Еўропу, каб цераз Міжземнае мора, Гібралтарскі праліў, Біскайскі заліў і Паўночнае мора пранікнуць у Балтыйскае мора. Але гэты шлях быў у тыя часы надзвычай небяспечны з прычыны адсутнасці навігацыйных прыбораў, карт мароў, а таксама з прычыны марскіх бур у Біскайскім заліве, якія губілі ўсіх падарожнікаў. Толькі некаторым з іх сапраўды цудам удавалася даплыць да «Бурштыновых узбярэжжаў».

Грэчаскія падарожнікі пачынаюць кіравацца да Балтыкі з узбярэжжаў Адрыятычнага мора цераз Альпы і Карпаты, сучасную цэнтральную Польшчу.

Гружаныя таварамі рачныя судны з дзесяткамі прыкаваных да вёслаў нявольнікаў - грабцоў кіруюцца з Пантыйскага (Чорнага) мора на поўнач русламі рэк Тыраса (Днястра) і Барыстэнеса (Дняпра). У вярхоўях гэтых рэк купцы волакам перацягваюць свае судны ў раку Буг і Нарву і далей сплываюць па плыні гэтых рэк да Віслы.

На ўзбярэжжах рэк грэчаскія купцы сустракалі розныя дзікія народы, з якімі неабходна было весці далікатныя перагаворы, задабраць начальнікаў плямён багатымі падарункамі, каб мець магчымасць плыць свабодна далей. Асабліва цяжка было перапраўляцца з суднамі з Днястра і Дняпра ў Буг і Нарву. Трэба было: або выгружаць тавары з суднаў на коней, каб потым зноў пераносіць іх на новапабудаваныя плыты і судны, або волакам цягнуць цяжкія судны па сухапуцці на працягу некалькі дзесяткаў кіламетраў, каб плысці далей. Тут купцы былі вымушаны звяртацца за дапамогай да мясцовага насельніцтва, каб тое пасобіла ім у цяжкасцях пераправы. Вось чаму кантакт з насельніцтвам, якое жыло па верхняму цячэнню рэк Прыпяці (як працягу Дняпра), Днястра, Буга і нашай Нарвы быў значна шырэйшы, чым з плямёнамі, якія жылі ў ніжнім цячэнні гэтых рэк.

УВАСКРАШЭННЕ ГЕРАДОТА

Таму «бацька еўрапейскай гістарыяграфіі» — Герадот — хоць сам і не пабываў у «паўночнай краіне залатога руна» і не перажыў усіх прыгод небяспечнага падарожжа, мог атрымаць вельмі дакладныя звесткі аб народзе, які жыў у VI—V стагоддзі да нашай эры на тэрыторыі сучаснага нам Падляшша і Валыні, ад купцоў, што пабывалі ў гэтай краіне. Апавяданне Герадота, такім чынам, для нас мае незвычайную вартасць. Кожнаму радку яго IV-ага тома «Гісторыі» мы будзем прыслухоўвацца з асаблівай увагай.

IV том «Гісторыі» Герадота, прысвечаны ў асноўным паходу персідскага караля Дарыя I супроць народаў, што жылі на поўнач ад Чорнага мора. Спачатку аўтар паведамляе чытачу звесткі аб народах, якія жылі на поўнач ад Чорнага мора. Пры гэтым пералічвае гэтыя народы ў верх па цячэнню ракі Дняпра, пачынаючы ад узбярэжжа Чорнага мора, так, як ішоў шлях старажытных грэчаскіх купцоў да Балтыйскага мора. І так, пачынаючы ад усця Дняпра, Герадот называе наступныя народы: барыстанэітаў, якія жылі ў грэчаскім горадзе Ольбія, затым каліпідаў, алідзонаў і скіфаўземляробаў, якія сеялі збожжа «не на хлеб, а на продаж». Далей на поўнач ад скіфаў-земляробаў Герадот знаходзіць загадкавы народ Нэураў, у якім гісторыкі ўсяго свету бачаць продкаў славян. «Паўночныя ж прасторы Нэураў не заселены людзьмі», — паведамляе Герадот. Паводле гэтай звесткі нельга ўстанавіць яшчэ дакладнага месца пасялення праславян-Нэураў. Далей у «Гісторыі» Герадота знаходзім прыблізнае вылічэнне адлегласці паміж паасобнымі народамі ў старажытнай меры «стадыёнах». З гэтага вылічэння вынікае, што народ, якога Герадот называе Нэурамі, жыў на тэрыторыі сучаснага Падляшша і Валыні.

ЦІ НАШЫ ПРОДКІ БЫЛІ ВАЎКАЛАКАМІ?

Герадот з'яўляецца даволі верагодным гісторыкам, аднак і ён не пазбег таго фантастычнага ўяўлення аб далёкіх народах, уяўлення, якім спавілі іх звычайныя казачнікі - прасталюдзіны. І так, народ Андрафагаў («андрофагос» — па-грэчаску значыць — людаед), які паводле Герадота быў непасрэдным суседам Нэураў, займаўся людаедствам і быў самым дзікім і несправядлівым народам. А нашых продкаў — Нэураў грэчаскі гісторык надзяліў не менш незвычайнымі якасцямі:

А ХТО НА

Аблягчэнне ў працы

Вядома, што нялёгкі лёс вясковай жанчыны. Апрача сталай працы ў полі, мае яна яшчэ шмат важных абавязкаў у хаце і на панадворку. Адным. пэўна найбольш цяжкім абавязкам з'яўляецца мыццё вопраткі і бялізны.

Гэтую працу значна аблягчае сціральная электрычная машына. На жаль, пральнымі машынамі вясковыя гаспадыні карыстаюцца вельмі рэдка. І то не таму, што электрычныя пральк і пакуль што каштуюць каля дзьвух тысяч злотых. Пераважная большасць сялян магла б знайсці грошы на гэтакі выдатак. Яны, аднак, не бачаць патрэбы стасавання сціральнай машыны, не разумеюць карысці, якія яна дае.

Так было і ў Васьках. Рада жанчын, якая існуе пры мясцовым сельгаскааператыве, вырашыла купіць пральную машыну.

— Праўленне каапераатыва, — гаворыць старшыня Рады жанчын, Анна Хадакоўская, — прызначыла да нашага карыстання грошы са свайго грамадскага фонду за бягучы год. Вырашылі мы за гэтыя грошы купіць электрычную пральку. Пачаткова жанчыны нават злавалі на нас. Гаварылі яны, што дарма выкідваем грамадскія грошы, што электрычная пральная машына ім не патрэбна і яны ўвогуле не маюць намеру ёю карыстацца. «Уложыш да гэтай пралькі цэлую сарочку, а потым і выймаць не будзе чаго — застануцца толькі адны кускі. А лепш ужо, як дагэтуль, сціраць уручную», — гаварыла не адна гаспадыня. Спецыяльна мы нікога і не намаўляем карыстацца электрычнай пралькай. Яны самыя пераканаліся, калі пабачылі, як гэта выглядае ў практыцы. Не магло быць зрэшты інакш, калі пры дапамозе пралькі на працягу ўсяго кільканаццаці мінут можна высціраць гэткую колькасць вопраткі, над якой трэба было б уручную мучыцца цэлы дзень. Зараз у нашай вёсцы жанчыны проста лабіваюцца за пралькай. Яна значна аблягчае нам працу і эканоміць час, а прытым сцірае лепш, больш дакладна і нічога не псуе.

Думаю, каментарыяў тут не трэба. Купіць пральку — гэта значны выдатак у гаспадарцы. Калі, аднак, палічыць ашчаднасць у працы і часе, выдатак гэты зусім аплочваецца.

(вр)

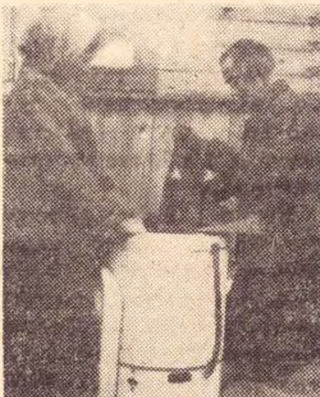

Анна Хадакоўская задаволена новым набыткам. **Пралькай сціраецца хутчэй, лягчэй і лепш.**

Фота — **В. Рудчык**

ЗА МАЛА ЧЫТАЮЦЬ...

(Працяг са стар. 1)

— Колькі маеце кніжак?

— Наша бібліятэка налічвае 2300 томаў рознай літаратуры. У гэтым ліку 1200 кніжак знаходзіцца ў 5-ці бібліятэчных пунктах у навакольных вёсках.

— Колькі жыхароў налічваецца ў вашым бібліятэчным раёне?

— Каля 1900 чалавек. Бачыце, на аднаго жыхара выпадае больш чым па кніжцы, улічваючы дзяцей у перадшкольным узросце.

— А колькі маеце чытачоў?

— Разам з бібліятэчнымі пунктамі 824. Гэта не так ужо і дрэнна, але хацелася б мець сталых чытачоў больш.

— Хто найбольш чытае?

— Жэня Яканюк, прадаўшчыца нашай крамы, мясцовая, чытае надта многа. Прачытала амаль усе нашы кніжкі. Затым настаўніца з Пашкоўшчыны Зофія Заёнчкоўская, Марыя Ігнацюк з нашай вёскі.

— Якія кніжкі карыстаюцца найбольшай папулярнасцю?

— Памінаючы абавязваючую літаратуру да чытання ў школе, раман «Векапомныя дні» Міхася Лынькова.

— Ці ваша праца ў бібліятэцы вам падабаецца?

— Надта. Маю магчымасць сам прачытваць кніжкі па некалькі разоў. Я закончыў 9 кл. у Беларускім ліцэі ў Бельску. Цяжка мне было б без кніжак.

Гутарыў — М. К.

«Павінны яны (гэта значыць, Нэуры), аднак, быць чараўнікамі, бо як скіфы так і грэкі, якія пасяліліся ў Скіфіі, расказваюць, што раз у год кожны Нэур заміняецца ў ваўка на некалькі дзён, а потым зноў прыме даўнейшы выгляд», — піша Герадот. Аднак гэтая легенда выдаецца гісторыку непраўдападобнай, і ён выказвае на конт гэтага наступнае меркаванне:

«Што датычыць мяне, дык гэтыя апавяданні не трапляюць да майго пераканання».

Не менш цікавай з'яўляецца наступная легенда, якую падае Герадот аб Нэурах:

«Нэуры... маюць скіфскія звычаі, а на адно пакаленне перад паходам Дарыя (512 год да нашай эры) вымушаны былі пакінуць увесь край па прычыне змей. Таму што зямля іх наплодзіла мноства змей, а яшчэ больш прыходзіла іх з паўночных пустэчаў, вымушаныя гэтым (Нэуры) перанесліся паміж Будзінаў (суседні з Нэурамі народ), пакідаючы ўласны край».

Абедзве гэтыя легенды не трапляюць і да нашага перакананця. Аднак не будзе лішнім напомніць, што, пачынаючы ад «Слова аб палку Ігаравым», твора мастацкай літаратуры, які быў напісаны невядомым аўтарам у Кіеўскай Русі паміж 1185 і 1187 гадамі, і да нашых дзён мы вельмі часта сустракаемся з легендай аб уласцівасцях чараўнікоў змяняцца ў ваўка і зноў станавіцца чалавекам. Наконт гэтага незвычайнага пераўтварэння чараўніка існуе шмат казак у рускім і ўкраінскім фальклоры, асабліва іх многа ў беларускім фальклоры. Вобраз ваўкалака (чалавек, які прымае выгляд ваўка) мы знаходзім у казках іншых славянскіх народаў, а таксама ў насельніцтва германскага паходжання. Такім чынам легенда аб ваўкалаках пратрывала сярод народа звыш 24 стагоддзі.

Здаецца нам, што іменна легенда аб ваўкалаках у Герадота з'яўляецца першым мастом, які спалучае герадотавых Нэураў з сучаснымі славянамі.

СЛЯДЫ НЭУРАЎ НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Снежны чалавек у Гімалаях пакуль што пакідае пасля сябе толькі невыразныя сляды на снезе. Але гэтага дастаткова сотням масцітых вучоных розных краін даказваць, што сапраўды недзе ў паднебных

ШЫ ПРОДКІ?

вяршынях гор жыве Іеці. Нашы продкі — праславяне - Нэуры — пакінулі па сабе на Беласточчына значна трывальшы след, які не могуць стапіць ні гарачыя праменні сонца, ні сцерці час.

Калі мы глянем на карту Беласточчыны, дык адразу вылучым некалькі незразумелых для нас назваў рэк і рэчак. Маем тут на ўвазе раку Нарву (Нарэў), а таксама рэчкі Нарэўку і Нурэц. Старажытнасць назваў гэтых рэк не падлягае сумненню хоць бы і таму, што ў «Повесці врэменных лет», старажытнейшай усходнеславянскай хронікі, пад 1102 годам упамінаецца рака «Нура» — сягоняшні Нурэц. Як бачым, назва гэтай рэчкі на працягу амаль 900 год не змянілася. Упамінанне аб рацэ Вісле мы знаходзім у І стагоддзі нашай эры. Рымскі гісторык Плініуш называе яе «Вістуля». Такім чынам назва Віслы на працягу 1900 год амаль таксама не змянілася. Гэта нас пераконвае ў тым, што назвы: Нарэў, Нарэўка, Нурэц вельмі старажытныя і на працягу бліжэйшых 2—3 тысяч год не падлягалі асноўным зменам.

Але што маюць супольнага паміж сабой назвы Нарэў, Нарэўка, Нурэц і старажытны народ Нэуры?

Іх спалучае ў адну цэласць корань слова, ад якога яны заімелі свае назвы. Ужо ў самым гучанні слоў: Нурэц, Нарэў, Нэуры, Нарэўка, мы знаходзім многа агульнага. Трэба яшчэ ўлічыць і той факт, што часам старажытныя грэчаскія і рымскія гісторыкі называюць Нэураў — Nakarvali — (Нарваламі), так як старажытныя грэчаскія географы называюць некаторыя скіфскія плямёны «барыстэнітамі», ад назвы Дняпра — «Барыстэнес».

Неабходна ўлічыць і тыя гукавыя змены, якім падвяргаліся на працягу 2400 год назвы рэк: Нарэў, Нурэц, Нарэўка і тады мы не будзем сумнявацца, што легендарны народ Нэураў жыў некалі на землях сучаснага Падляшша паміж ракою Нарвай і Бугам, і, відаць, ад нашай блакітнай свавольніцы Нарвы заімеў сваю назву, як скіфскія плямёны над Дняпром заімелі назву ад грэчаскай назвы гэтай магутнай ракі.

Такім чынам назвы нашых рэк з'яўляюцца другім памостам які злучае герадотавых Нэураў з нашымі землямі і дае нам упэўненасць, што мы жывем у сэрцы старажытных славянскіх зямель.

мгр **МІКАЛАЙ ГАЙДУК**

З ЖЫЦЦЯ ШКОЛЫ

У БЕЛАРУСКІМ ЛІЦЭІ Ў ГАЙНАЎЦЫ

АЎТАРСКАЯ СУСТРЭЧА-ВЕЧАРЫНА.

Дзень 26-га лістапада г.г. застаўся надоўга памятным для вучняў Беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Гайнаўцы. Раннія вячэрнія гадзіны здаюцца доўгімі сабраным ліцэістам. Так звычайна бывае, калі чакаем на блізкіх гасцей... Гэта ж будзе сустрэча са сваімі пісьменнікамі, аўтарамі вершаў у «Руні», вершаў і апавяданняў на «Літаратурнай старонцы» ў «Ніве».

Сардэчна вітаныя ўваходзяць да ўдэкараванай урокавай залы, напоўненай ліцэйскай моладдзю (сярод якой відаць усіх настаўнікаў ліцэя), высокі з усмешкай на твары Алесь Барскі і сярэдняга ўзросту мужчына Алесь Свісёк.

Вучаніца XI-га класа З. Швед у цёплых словах ад імя вучняў просіць паэтаў расказаць аб сваім жыцці, творчым шляху, прачытаць новыя творы...

Так можна было б пачаць справаздачу аб адной са шматлікіх аўтарскіх сустрэч Алеся Барскага і Алеся Свіська. Але ад вялікага ўсхвалявання, якое перажывалася разам з вучнямі, нялёгка было злавіць, а тым больш напісаць дакладна і па чарзе ўсё, што бачылася і чулася. Вершы, брава-біс, падзякі, вершы паэтаў, чытаныя вучнямі, песні ў выкананні трыё і дуэт вучаніц, ад «Зоркі Венеры» пачынаючы, на вясёлай народнай гуральскай канчаючы — усё пераплялася ў маладзёжным тэмпе і моцна кранала струны сэрцаў. Потым весела заграў гармонік, паплылі мелодыі танцавальнай музыкі і ў такт ім пары. Каб не гадзіннік, дык цяжка было б паверыць, што ўжо не вечар, але ноч нас застала. І вось далятаюць развітальныя словы: «Але расстацца нам час наступае...» і падзяка паэтам за пабыўку, вершы і просьба: «Мы хацелі б вас бачыць і слухаць вашу паэзію як мага часцей. Просім...»

БАЦЬКОЎСКІ СХОД

Гэта неаднойчы ўжо звычайная падзея ў жыцці школы. Але такога бацькоўскага сходу, які адбыўся 27-га лістапада г. г. у Гайнаўскім беларускім агульнаадукацыйным ліцэі і пачатковай школе, яшчэ там не было. Узрост ліку вучняў з 200 чалавек у мінулым навучальным годзе да 330 у бягучым, намаганні дырэкцыі ліцэя паднесці вынікі навучання, наблізіць агульнаадукацыйнае навучанне да патрэб штодзённага жыцця, актыўная праца бацькоўскага камітэта — вось тое ўсё, што стварыла патрэбу большага і актыўнейшага супрацоўніцтва настаўніцкага калектыву з бацькамі сваіх вучняў. Таму невыпадкова на сход прыбыло звыш 200 асоб.

Бацькі парвалі ўжо канчаткова з фальшывай думкай аб бесперспектыўнасці выпускнікоў беларускага ліцэя. Зараз у ліцэі навучаецца таксама шмат палякаў. І як жа пераканаўчымі тут былі словы дырэктара ліцэя Анастазіі Тропак:

— Існаванне нашай школы, яе развіццё, правільныя адносіны ўлад і грамадства да яе сведчаць аб раўнапраўі, за якое калісьці так ахвярна трэба было змагацца, рэалізаваная сёння правільная палітыка ў адносінах да нашай нацыянальнай меншасці — усё гэта нас вельмі цешыць.

— Галоўным нашым заданнем, — працягвае дыр. Тропак, — з'яўляецца палітэхнізацыя агульнаадукацыйнага навучання. Дзеля гэтага мы арганізавалі для 8-ых класаў курсы крою і шыцця, арганізуем матаровыя курсы, а таксама курсы хатняй гаспадаркі і з галіны практычнай электрычнасці. Развіваем у школе артыстычнае жыццё. Рэалізацыя нашых планаў патрабуе супрацоўніцтва і дапамогі бацькоў.

Падсумавана працу бацькоўскага камітэта, узначаленага Кастусем Грыцам, які на працягу двух год зрабіў шмат добрага сваёй школе (м. інш. за сабраныя грошы куплена адзенне танцавальнаму гуртку), аказана стыпендыяльную дапамогу для сірот і бедных вучняў, адрамантавана кухню. У сувязі з закачэннем двухгадовай кадэнцыі бацькоўскага камітэта выбрана новыя «тройкі» бацькоў вучняў з паасобных класаў, якія на сваім чарговым сходзе выбяруць старшыню новага бацькоўскага камітэта.

(іл)

У днях ад 6—12.XII. г. г. адбыўся агульны статыстычны спіс ва ўсёй нашай краіне.

На здымку: спісчык Юзэфа Харытон спісвае маёмасць у Юліі Красоўскай у вёсцы Грабавец на Бельшчыне. З права яе сын Янка Красоўскі.

фота — Генрых Рагазінскі

Памяшканні для аптэкі

Нашая дзяржава вельмі многа ўвагі ўдзяляе ахове здароўя працоўных. Вось таму ў кожным павеце будуюцца пункты аховы здароўя, аптэкі. Дык вось у Сакольскім павеце ў Янове і Карыціне, будуюцца новыя выгодныя памяшканні для аптэк, а ў Разадранцы пункт аховы здароўя.

У канцы лістапада ў Саколцы аддана да публічнага карыстання новая прыгожая аптэка.

М. Х.

ВЯЧЭРНЯЯ ШКОЛА

У школе, у Паўночным Востраве (Сакольскі павет), заняткі праходзяць і днём і вечарам. У дзень вучацца школьнікі, а вечарам дарослыя. Звыш 20 асоб, якія з тых ці іншых прычын не закончылі сёмых класаў, 4 разы ў тыдзень прыходзяць у школу на заняткі. Імкнуцца атрымаць веды з падставовай школы нават старэйшыя мужчыны, як Антон Шымановіч, Васіль Хмялеўскі, Уладзімір Жамойда і іншыя.

М. Х.

ЯНЫ ЗАВАЯВАЛІ ПЕРШАЕ МЕСЦА

Як мы ўжо паведамлялі ў папярэднім нумары, моладзь са Шчытоў (Бельскі павет) на цэнтральным аглядзе беларускіх самадзейных калектываў заваявала першае месца. На нашым здымку: члены гуртка мастацкай самадзейнасці са Шчытоў.

фота Генрых Рагазінскі

АГУЛЬНЫ ПЕРАПІС

рэч не новая

Ужо ў старажытным Егіпце, у чацвёртым тысячагоддзі старой эры, праводзіліся першыя спісы некаторых слаёў насельніцтва. Гэтыя спісы ўлічвалі таксама сельскую гаспадарку і жывёлу.

Каля 3 500 год таму назад, у некаторых правінцыях Егіпта былі ўведзены рэестры насельніцтва, у якіх адзначалася нараджэнне і смерць пасобных людзей.

Вельмі даўно таксама пачалі праводзіць перапіс насельніцтва кітайцы. Так, напрыклад, у VIII стагоддзі да нашай эры цар Гсу-Ан з дынастыі Хоу загадаў правесці перапіс насельніцтва. Прычынай перапісу была прайграная бітва, у якой цар загубіў амаль усю сваю армію. Праведзены перапіс меў выкрыць магчымасць набору новых салдат да арміі.

У нашай краіне агульныя перапісы маюць вельмі кароткую традыцыю. Першы такі перапіс быў праведзены ў нас у... 1921 годзе.

Праўду кажучы, то яшчэ ў пачатку XVI стагоддзя ўведзена ў Польшчы так званае «генеральнае пагалоўе» (падатак «ад галоў»). Выказы гэтага падатку падаюць першую крыніцу інфармацыі аб колькасці насельніцтва. Але «пагалоўнага» нельга залічыць да агульнага перапісу, таму што не ўсе тады плацілі падатак «ад галавы». Уся шляхта і духавенства былі ад яго зволнены. У сувязі з «пагалоўным» Мікалай Рэй апісаў у той час вельмі цікавую гісторыю: «Войт змаўляецца з грамадой, каб было толькі сто галоў у вёсцы, і каб у той дзень, калі будзе аддаваць набор, людзі разышліся на арэхі або ў поле. Пасля прыносіць сто грошы наборцы і прысягае, што цяпер няма ў вёсцы больш ста галоў. Наборца вымушаны быў узяць сто грошы, а за рэшту войт піў з грамадой дзве тыдні».

Усе перапісы аб колькасці насельніцтва ў далёкім мінулым праводзіліся пераважна ў падатковых і мілітарных мэтах.

За перыяд мінулых дзесяцігоддзяў агульныя перапісы праводзіліся на тэрыторыі шматлікіх дзяржаў. Але ўсе яны паслужылі толькі і выключна статыстычным дадзеным. Усе інфармацыі, атрыманыя ў час перапісу, не могуць быць выкарыстаны ў ніякіх іншых мэтах. Не могуць яны зразумела стаць асновай вызначэння падатку ці іншых налогаў. Гэта гарантуе насельніцтву дзяржава, у якой праводзіцца агульны перапіс.

Агульны перапіс, які праводзіцца ў нашай краіне, улічвае апрача насельніцтва, таксама жыллёвыя ўмовы, будынкі і сельскую гаспадарку і абапіраецца на вышэй упамянутых правілах.

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

РЭДАКЦЫЯ ПАВЕДАМЛЯЕ, ШТО У НОВАГОДНІМ НУМАРЫ «НІВЫ» ЗА 31 СНЕЖНЯ БУДЗЕ БЯСПЛАТНЫ ТАБЕЛЬ - КАЛЯНДАР НА 1961 ГОД. ХОЧАЦЕ МЕЦЬ КАЛЯНДАР НА ЦЭЛЫ 1961 ГОД, ПАСТАРАЙЦЕСЯ МЕЦЬ ГЭТЫ НУМАР «НІВЫ».

МОДА

ТОЛЬКІ ДЛЯ МУЖЧЫН

На штодзень модная простая спартовая вопратка: свэтры, курткі, канадыйкі.

Модна: каляровыя пінжакі да гладкіх нагавіц. Колеры павінны быць дапасаваны. Пінжак добра будзе выглядаць з таннага матэрыялу. У гасціну, на забаву патрэбны касцюм цёмнасіні, шэразялёны, бронзавы. Заўважце: гузікі толькі ў адзін рад. Ясёнкі — кароткія — 2 см. за калені. Модныя матэрыялы ў клетку. Яны і таннейшыя.

Найлепш шыйце паводле фасонаў на рысунку. Напэўна будзеце таксама прыстойнымі і элегантнымі.

Для цікавасці

Якія рэлігіі дзейнічаюць у Польшчы

Паводле «Rocznika Politycznego i Gospodarczego» за год 1958 у Польшчы налічваем 19 веравызнанняў, прызнаных дзяржавай.

- Касцёл рымска - каталіцкі
- Польскі аўтакефальны касцёл праваслаўны.
- Касцёл евангеліцка - аўгсбурскі
- Касцёл евангеліцка - рэфармаваны
- Касцёл польска - каталіцкі
- Старакаталіцкі касцёл мар'явітаў
- Каталіцкі касцёл мар'явітаў
- Касцёл метадыстаў
- Польскі касцёл хрысціян баптыстаў
- Унія збораў адвентыстаў дня сёмага
- З'еднаны касцёл евангелічны
- Згуртаванне вольных даследчыкаў пісьма святога
- Згуртаванне даследчыкаў пісьма святога
- Свецкі місійны рух эпіфанія
- Касцёл з'еднаных евангелічных хрысціян дня сёмага
- Еднота братоў польскіх
- Саюз рэлігійны вызнання Майсеевага
- Мусульманскі саюз рэлігійны
- Караімскі саюз рэлігійны.

ТЭХНІКА БЕЗ ТЭХНІКА

Многа дасканалых вынаходстваў былі выпадковымі. Як жа часта вынаходцамі з'яўляліся людзі неспецыялісты ў данай галіне навукі ці тэхнікі, а проста асобы, якія для ўласнай прыемнасці пачыналі майстраваць.

Бо паглядзіце:

- Амерыканскі жывапісец Самуэль Морзэ, не маючы нічога да работы, падчас падарожжа праз мора з часткі сваіх жывапісных прылад і дроту сканструяваў пры дапамозе сябра падарожніка-фізіка па прафесіі першы ў свеце пішучы тэлеграфічны апарат.
- Лекар Дэні Папэн змайстраваў кацялок з накрыўкай, якая замыкаецца. Гэтая навасць дала падставу да збудавання паровай машыны.
- Ляснічы Юзэф Рэсэль у сваім жыцці не бачыў мора, але «забаўляючыся» майстраваннем зрабіў параходную трубу.
- 18-гадовы вучань ювеліра Джэмс Фултон з Філадэльфіі вынайшоў паровы карабель.
- У 1874 годзе студэнт Отмар Зайдлер са Штрасбурга выпадкова адкрыў ДДТ (Азотакс). Але нічога не ведаў пра яго. І толькі 65 год пазней Пол Міллер, шукаючы сродка, які б нішчыў шкоднікаў, прыпомніў пра вынаходства Зайдлера і зрабіў цяперашні наш ДДТ.
- Студэнты Крос і Бэван, праводзячы пробы з цэлюлозай, атрымалі штучнае валакно! Такім чынам яны з'яўляюцца «бацькамі» велізарнай цяпер прамысловасці штучнага валакна.
- Засуваны замок быў вынайдзены ў 1891 годзе маладым інжынерам Гудзонам. Але прадукцыі дачакаўся ён толькі ў 1912 годзе — 21 год ад часу як быў вынайдзены. Аж толькі тады спатрэбілася, каб сканструяваць машыны для прадукцыі гэтай патрэбнай рэчы.

Дарагое сэрцайка! У мяне атрымалася складаная справа. Пазнаёміўся я ўжо блізка год таму назад з Аняй. Моцна палюбіў яе, ды і яна мяне таксама. Пастанавілі ніколі з сабой не расставацца. Маёй дзяўчыне зараз толькі 18-ты год пайшоў. Я хацеў бы з ёю ажаніцца, але нас яшчэ не запішуць, бо яна занадта маладая. Чакаць да поўных 18-ці год — гэта доўга, бо Аня цяжарная, а я не хачу дапусціць, каб аб ёй дрэнна гаварылі. Таму звяртаюся да цябе, парай што зрабіць.

Ваня
з Бельскага павета

На шлюб для няпоўналетніх дазвол дае суд (у Тваім выпадку Павятовы суд у Бельску). Калі суду прад'явіце пасведчанне ад лекара аб цяжарнасці Ані, дазвол напэўна атрымаеце.

Іншая справа, ці не за рана Ані ў няпоўных 18 год абсыпацца дзяцьмі. Праўду кажучы, яе арганізм нават яшчэ не зусім прыстасаваны да раджэння дзяцей. Падумайце аб гэтым і ў выпадку, калі будзеце згодны са мной, а таксама калі цяжарнасць Ані не даўжэйшая ад 3-х месяцаў можаце звярнуцца да лекара з просьбай ліквідаваць цяжарнасць. Прыпамінаю: цяпер робіцца гэта бясплатна.

Д'ябал з сёмага класа

(SZATAN Z SIÓDMEJ KLASY)

Рэжысёр — МАРЫЯ КАНЕЎСКАЯ
Прадукцыя польская

Гэтага стары педагог — Гансоўскі — не мог прадбачыць. Выдатныя адказы вучняў яго класа не былі вынікам стараннасці, як думаў прафесар, але адшыфроўкай яго сістэмы пытанняў. Сакрэт прафесара стаўся таямніцай усяго класа дзякуючы «д'яблу», бо так ахрысцілі сябры Адася Цісоўскага. Прафесар абураецца, але адначасова здзіўляецца праніклівасці свайго вучня. Таму запрашае яго на канікулы да свайго брата, кансерватара забыткаў, які жыве ў старым палацы, дзе ад нейкага часу дзеюцца дзіўныя рэчы: гінуць... дзверы.

Пасля прыезду ў палац, хлопец адразу бярэцца за справу, якой не пасаромеўся б нават вопытны дэтэктыў. Ён хутка расшыфраваў «маляра», які аказаўся адным з шайкі зладзеяў дзвярэй. Але чаму зладзеі крадуць дзверы? Знойдзеныя на падстрэшшы запіскі і старая магіла на вясковым магільніку — гэта першыя сляды таямнічай гісторыі, якая мела месца яшчэ ў 1813 годзе. Ранены афіцэр напалеонскіх войск, які тады прыплёўся ў палац, перад смерцю пакінуў ліст, у якім паведамляў свайго брата ў Францыі аб скарбе, захаваным у парку каля палаца. Прайшлі гады і ліст афіцэра знайшоўся ў руках француза, які ў надзеі адшукаць скарб прыехаў у Польшчу. Але тут ён папаў у рукі бандытаў, якія вырашылі здабыць скарб сабе.

Адась даводзіць да таго, што бандыты дастаюцца ў рукі міліцыі. А сам знаходзіць скарб — залатыя манеты ў дупле старога дрэва.

З каморнікам няма жартаў

Каморнік прыехаў і... паехаў з нічым. Не паспеў нават належна прадставіцца. Адразу паказаў прысуд і заявіў, што хоча пабачыць рэчы, каб за даўгі забраць іх. Цэлая сям'я на яго кінулася. Рэй вадзіў Вінцук. Схапіў каморніка за кляпы і трэснуў бы, каб той не сеў на матацыкл.

— Я табе дам ліцытацыю! — крычаў Вінцук услед за каморнікам. — Пакажыся ты яшчэ раз сюды, паршывец!

— Навошта гэта, Вінцук. У чым тут вінаваты каморнік? Ён жа служачы. І толькі выконвае свае абавязкі. Калі каморнік атрымаў прысуд, яго абавязкам сцягнуць належнасць. Бунтуючыся, нічога не скарыстаеш. ... ці ведаеш ты, Вінцук, што чынная перашкода ў выконванні абавязкаў каморніка пагражае карай тро... гадоў турмы? Каморнік зробіць данясенне ў пракуратуру і ўсё. Там, браток, не паскачаш.

Ад заняцця тваіх прадметаў да экзекуцыі — шмат часу. Хопіць яго на тое, каб змог ты выканаць сваю належнасць дзяржаве ну і, зразумела, пакрыць звязаныя з гэтым кошты. Гэта ж твая віна, што не заплаціў даўгу ў час.

Баішся, што каморнік пакіне цябе без рэчаў у хаце?

Не ўсякую рэч каморнік мае права ўзяць. Некаторыя прадметы не падлягаюць экзекуцыі. Каморнік не мае права узяць, напрыклад:

— патрэбных у штодзённым карыстанні хатняга абсталявання, пасцелі, бялізны, штодзённай вопраткі.

— запасаў ежы, апалу, неабходных на месяц часу;

— дойнай каровы, тры авечкі з запасам пашы (калі гэтыя жывёліны неабходныя да ўтрымання даўжніка і яго сям'і),

— прадметы, якімі карыстаецца даўжнік у час навукі і працы;

— шлюбныя пярсцёнкі, ордэны і г. д.

— Мы тут загаварыліся, а там нехта ідзе. Дык гэта ж каморнік! Глядзі, з ім двух міліцыянераў. Ну, Вінцук, у гэты раз не выкінеш ты яго з хаты.

(вб)

АСЦЯРОЖНА, КАЛОДЗЕЖ!

Жыхарка Бельска Падляшскага Марыя Лабенец, якая хварэе падачкай, упала ў калодзеж глыбінёю ў 15 метраў. Гэты выпадак прыкмеціў вучань мясцовай школы, Васілеўскі. Ён заалярмаваў людзей, якія паспяшылі ратаваць ахвяру няшчаснага выпадку. Сярод іх аказаўся самым рашучым манцёр Гданскага прадпрыемства тэлекамунікацыйных работ Анатоль Зеленкевіч, пражываючы ў вёсцы Свідзялоўка. Ён апусціўся на ланцугу ў калодзеж, завязаў шнурок пад рукамі няшчаснай і гэткім спосабам выцягнуў жанчыну на паверхнасць. Зеленкевічу дапамагалі ў гэтым мерапрыемстве Ўладыслаў Грыцук і Яўгень Карэцкі.

У выніку гэтага выпадку Марыя Лабенец мае пакалечаную галаў, аднак ёй не пагражае калецтва.

Трэба адзначыць, што пачын Анатоля Зеленкевіча заслугоўвае на вялікую пахвалу.

Нестар Перавой

„NIWA"

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność za prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA". Warszawa, Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Nkł. 5.000 Błtk N- 3

З цэнтральнага агляду беларускіх мастацкіх калектываў

«Прымакі» Янкі Купалы ў выкананні драматычнага гуртка з Пянькоў (Беластоцкі павет).

Фота ГЕНРЫХ РАГАЗІНСКІ

Запрашаем у нашую краму

Шмат ужо гадоў існуе крама ў Дубічах Царкоўных. У ёй неаднаразова змяняліся прадаўшчыцы. У 1954 годзе была выбрана жыхарамі вёскі новая прадаўшчыца, вясковая дзяўчына, Надзя Сабалеўская. Дзякуючы яе руплівасці і клопатам крама забяспечана свежым і добрым таварам. Тут усё можна купіць, пачынаючы ад цукру ці мукі і канчаючы абуткам і каланіяльнымі прадуктамі.

Надзя Сабалеўская вельмі дбае аб сваю краму, у якой заўсёды пануе чысціня і парадак. Яна нават на адну хвіліну не спозніцца да працы. Адным словам людзі вельмі здаволены сваёй прадаўшчыцай, якой даверылі працу ў краме.

Жадаем Надзі Сабалеўскай і далей карыстацца гэтым даверам.

Янка Клімюк
Дубічы Царкоўныя

РУСКІ ТЭАТР НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Зараз на Беласточчыне гастраліруе Варшаўскі рускі тэатр Рускага культурна-асветнага таварыства.

18 снежня 1960 г. (у нядзелю) выступіць ён два разы ў Саколцы — у 16 гадз. і 19 гадз. — з п'есай Аляксея Талстога «Касатка» ў чатырох актах, рэжысёр Ізабэля Крэменецкая.

19 снежня «Касатку» пабачым на сцэне тэатра імя Аляксандра Венгеркі. Пачатак спектакля ў 19 гадзін.

НАШ ЗБОРНІК-КАЛЯНДАР

Як мы ўжо інфармавалі, з'явіўся ў продажы «Навукова - літаратурны зборнік і беларускі каляндар на 1961 год». На нашым здымку вокладка гэтага выдання.

Тафілаўцы маюць сваю краму

1 снежня г. г. у Тафілаўцах (Гайнаўскі павет) адкрыта новая крама ў хаце грам. Даніла Рыбака. Прадаўшчыком у краме выбраны яго сын Мікола. Дагэтуль жыхары вёскі мусілі за кожнай дробяззю ісці 2 км. у Дубічы Царкоўныя.

Крама ў Тафілаўцах адкрыта дзякуючы ініцыятыве Павятовага праўлення грамадскіх кааператываў.

Мікола Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Найлепшы госць

Мусіць найлепшым госцем на вёсцы з'яўляецца пісьманосец. Усе яго заўсёды чакаюць з вялікай нецярплівасцю. Хто ж, урэшце, не любіць атрымоўваць лісты, пачкі ці часопісы.

Жыхары вёскі Крыніца (Гайнаўскі павет) вельмі здаволены сваім пісьманосцам Мікалаем Кайнерам з Ласінкі. Ён аддана працуе ў сваёй прафесіі. Ніколі не звяртае ўвагі на пагоду і заўсёды дбае аб хуткай дастаўцы лістаў. Наш пісьманосец ахвотна наладжвае падпіску «Нівы» ці іншай газеты для тых, хто яго папросіць, а часам нават і заложыць за кагось свае грошы.

Усе жыхары Крыніцы ўдзячны Мікалаю Каўнеру за яго ветлівасць і сумленнасць у працы.

Янка Хадакоўскі

КІНО

НА НАСТУПНЫ ТЫДЗЕНЬ

BIAŁYSTOK

„POKÓJ" — „Rosemarie wśród milionerów" (NRF) — od 17—22.

„TON" — „Czarne błyskawice" (USA) — od 16—22.

„SYRENA" — „Ucieczka przed nocą" (norw.) — od 19—24.

BIELSK — „Wszystko o Ewie" (USA) — od 20—21; „Don Juan" (węgr.) — od 22—23; „Sieroża" (ZSRR) — od 24—26.

DĄBROWA — „Zakazany owoc" (franc.) — od 20—22; „Tania i jej matki" (ZSRR) — od 23-26.

HAJNÓWKA — „Marynarzu strzeż się" (angl.) — od 20—22; „Rok pierwszy" (pol.) — od 23—26.

SOKÓŁKA — „Montparnasse 1919" (franc.) — od 20—22; „Protestuję" (ZSRR) — od 23—26.

SIEMIATYCZE — „Fałszerz" (CSR) — od 20—22; „Dama z pieskiem" (ZSRR) — od 23—26.

BIAŁOWIEŻA — „Półgłówek" (franc.) od 20—22; „Gdy umilkły działa" (ZSRR) — od 23—26.

CZEREMCHA — „Niebezpieczna przesyłka" (franc.) — od 20—22; „Tania i jej matki" (ZSRR) — od 23—26.

GRÓDEK — „Czerwony sygnał" (ital.) — od 20—22; „Kalosze szczęścia" (pol.) — od 23—26.

KLESZCZELE — „Piątka z wyspy skarbów" (angl.) od 20—22; „Dezerter" (pol.) od 23—26.

KRYNKI — „Windą na szafot" (franc.) od 20—22; „Komu śpiewają skowronki" (węgr.) od 23—26.

MICHAŁOWO — „Sprytna dziewczyna" (ZSRR) od 20—22; „Weseli współlokatorzy" (ZSRR) od 23—26.

MILEJCZYCE — „Dzieje miłości" (franc.) od 20—22; „Okrucieństwo" (ZSRR) od 23—26.

NAREWKA — „Ucieczka przed nocą" (norw.) od 21—26.

NAREW — „Sygnały" (pol.) od 21—26.

ORLA — „Ballada o żołnierzu" (ZSRR) od 21—26.

CZYŻE — „Nocą, kiedy przychodzi diabeł" (NRF) od 21—26.

RAJSK — „Lunatycy" (pol.) od 21—26.

ЛЮДЗІ ШУКАЮЦЬ БЯДУ

РУКАПАШНЫЯ АРГУМЕНТЫ

Штодзённае жыццё стварае шматлікія супярэчнасці паміж людзьмі, але людзі не павінны зараз хапляцца за дубчакі ці нажы, каб гэтым чынам «даказаць» сваёй праўды. Тымчасам Уладзімір Гапанюк з Рыбалаў пабіў Сяргея Супранюка, а Аляксей Бручка з Войшак параніў нажом Віктара Ляшэўскага. Абодвух злачынцаў арыштавана.

ЛІПКІЯ РУКІ

«Найлягчэй жылося б на свеце, калі б не трэба было зусім працаваць». Так, відавочна, меркавала Люба Алекша, працаўніца тэкстыльнага камбіната ў Фастах. Жывучы ў Доме маладога рабочага, сістэматычна крала яна сваім сяброўкам грошы і высокавартасныя прадметы. Толькі на працягу двух месяцаў (кастрычнік—лістапад) гэтакім чынам «зарабіла» яна 3000 зл. Зладзейку арыштавана.

ГОРКАПЯКУЧЫЯ «ГЭШЭФТЫ»

Кожнае свята традыцыйна абліваецца ў нас «горкапякучай». У сувязі з гэтым Фелікс Арцюх з вёскі Багавікі (Сакольскі пав.) падрыхтаваў значную колькасць самагонкі на продаж. Сакольская міліцыя спыніла яго прадпрыемчую дзейнасць.

Інакш уладзіўся жыхар Беластока, Кастусь Ляванеўскі. Трымаў ён заўсёды даволі добры запасік гарэлкі, якую прадаваў у безалкагольныя дні па значна вышэйшых цэнах, чымсці нармальна абавязуючыя. Падчас рэвізіі ў К. Ляванеўскага міліцыя знайшла 7 літраў яшчэ не проданай гарэлкі. Пракурор загадаў замкнуць спекулянта. Недазволены гандаль гарэлкай і самагонкай сурова ў нас караецца. Аб тым нельга забываць.

Л. Бяда

ПЕРАСЦЯРОГА

Калі Дзямян прывёз карычневую, бліскучую труну з сярэбраным арнаментам, усе суседзі збегліся пад яго хату.

— А саколіку ты мой, а родненькі! — загаласіла бабка Анфіса, заламаўшы рукі. — Няўжо ж ты паміраць збіраешся? Дык табе ўсяго пяцідзесяты гадок стукнуў.

— Не для мяне гэтая мэбля, а толькі для сына, — адказаў Дзямян, хлопаючы каравай рукой па паліту;аваным веку.

— Гэта ж, калі не памыляюся, дваццатая зіма ўсміхнулася твайму сынку. Яго хоць у строй, хоць у бой, усюды справіцца за двух. А ты Дзямянка, даруй Госпадзі, на смерць яго рыхтуеш, — дакарала гаспадара кума Аўдоцця.

— Твая праўда, кума. Сын мой здаровы як бугай, — згадзіўся Дзямян.

— Тожа ж я і кажу, — падтаківала кума.

— Разгагаталіся вы, суседзі мілыя, як гусі, а ў справе не разбіраецеся, — звярнуўся Дзямян да прысутных. — Сын учора матацыклет купіў. Вось і пастаўлю труну ў сынавым пакоі, няхай прыпамінае, што матацыклетам можна без перасядкі на той свет заехаць. Множацца ж у нас дарожныя выпадкі. Людзі гінуць, як мухі. Кожны героям чуецца на матацыклеце ды забывае, што пад ім усяго толькі два колы, а не чатыры. На дарогах смерць усё большы ўраджай збірае. Кожны малакасос на небяспеку рукой махае. Талкуй такому, колькі хочаш, усёроўна на сваім паставіць. Дык вось, мо' труна карысць прынясе, пастаянна прыпамінаючы аб паніхідзе. Цяпер разумееце чаму я яе прывёз?

— Мала гэта паможа, — запярэчыла бабка Анфіса. — Вось Якуб без матацыклета, канём ехаў і ў бальніцы ляжыць. Каму суджана на матацыклеце смерць сустрэць, а каму і на возе. Гэта ўжо як лёс пакіруе.

— Ніякага тут лёсу няма, — стаяў пры сваім Дзямян. Кажуць, на Бога спадзявайся, але і сам у шапку не спі. На публічных дарогах не трэба спяшацца, тут патрэбная толькі ўвага. Ляпей позным вечарам даехаць дахаты, чым апоўдні ў бальніцы ачнуцца.

— Мая старая кожную пятніцу на кірмаш ездзіць і нічога з ёю не здараецца, — з крыўдай у голасе заўважыў сусед Аляксей.

— Гэта зусім іншая справа. Твая баба і на табе ездзіць, як на лысым кані, — пажартаваў Дзямян пад смех прысутных.

— Такую бабу кожны аўтамабіль аб'язджае. Каму ж гэта хочацца разбіць машыну? — дадала бабка Анфіса.

— Худзенькая адазвалася. За табой жа сустрэтыя коні азіраюцца,— адцяла Аўдоцця, заступаючыся за сваю суседку.

— Мілыя суседзі. Труну то вы бачылі але памінак пакуль не прадбачваецца. Таму прабачце, што без пачастунку разыходзімся, — заключыў Дзямян, падаючыся ў хату.

Як самі бачыце, мілыя грамадзяне, дарожныя катастрофы пачынаюць трывожыць і нашую вёску.

Бяспечнасць гужавога транспарту залежыць ад выконвання дарожных законаў. Паміраць жа нам ранавата, ды яшчэ ў далечыні ад роднай хаты.

Дзядзька Лявон

— Ало! Ці не можаце адкінуць нам наш мяч?!

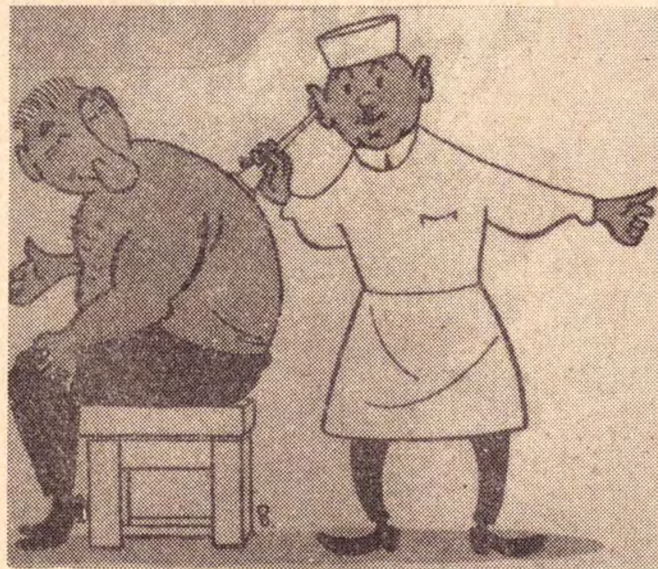

— Што чуваць новенькага, доктар?..

КОЛЬКІ САБРАЎ

Калі быў неўраджай на бульбу, гаспадары ў вёсцы ўсё наракалі:

— Прапала бульба, прапала бульба...

А жартаўнік Алёша кажа:

— А ў мяне дык не прапала, колькі пасадзіў, толькі і сабраў.

Канстанцін Белюк
Сідарка

ДАЛІКАТНЫ

Цягнік ехаў хутка. Размова ў вагоне йшла аб справах выхавання моладзі і аб хуліганстве.

— Што надта ж непакоіць у сучаснай моладзі, — кажа хударлявая высокая пані ў акулярах, — гэта адсутнасць далікатнасці. Іх гульні і размовы бываюць хамскія.

— Святыя словы, — падтрымаў пан з-пад акна. — Хамства, можна сказаць, першае месца займае. Толькі цікава, адкуль яно бярэцца? Я, напрыклад, таксама люблю пажартаваць, вызначаюся вясёлым характарам, але ведаю граніцы жартаў. Вось пазаўчора вяртаюся з працы і гляджу, што смажаныя ўюны прадаюць. Я ж такі іх вялікі аматар. Купіў сабе аднаго, смачная штучка, мусіць метр даўжыні. Нясу дамоў і раптам думка ў мяне ўзнікла. Чакайце! — думаю. Але смеху будзе! Уюна я схаваў пад плашч і ўваходжу дахаты. Пакруціўся, замітусіўся, усунуў уюна маме ў ложак і чакаю. Урэшце маці распранулася, памалілася і лезе пад коўдру, а там — уюн. Як мама не пачне крычаць, галасіць, як не падскочыць. І бух на падлогу, нават не варушыцца. А я гляджу на гэтае відовішча і амаль не паміраю са смеху. Тут нечакана паявілася жонка. Спярша глянула яна на маму, а пасля на ложак, дзе ляжаў уюн. Жонка пачала крычаць і бух каля мамы ляжыць! А я проста лопаю са смеху. Урэшце ўзяў уюна за хвост і паказваю. — Глядзіце, гэта ўюн, дурныя бабы, — кажу.

Раптам адчыняюцца дзверы і ўваходзіць сяброўка маёй жонкі і пытае, што тут за такая весялосць. — Сама, — кажа, — хачу пасмяяцца.

Неўзабаве і вам стане весялей, толькі падыдзіце бліжэй да мяне, — адказваю.

Яна набліжылася і тады я нечакана ўсунуў ёй уюна за каўнер.

— Кажу вам, грамадзяне, такой забавы даўно я ўжо не бачыў.

Усе ў вагоне рагаталі як шалёныя. А пан з-пад акна заўважыў, канчаючы сваё апавяданне: — Хамства не пераношу і граніцы жартаў ведаю. А пажартаваць сабе ў свабодны час люблю, але далікатна, грамадзяне!

Мікалай Панфілюк

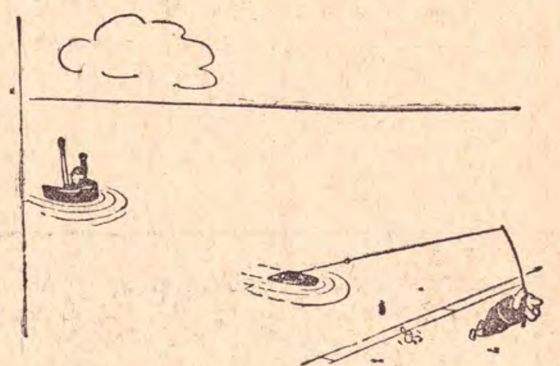

КАЎПАКІ

У Каўпаках вяселле гучна,
Моладзі гуляці зручна,
Музыканты граць ахвочы,
Не малыя цяпер ночы.
Але мала пагулялі,
Бо мазгі паадпівалі.
Шум учыніўся нямалы,
Паваліліся сталы,
З мэблі ў момант сталі граты,
Паваліліся ўсе з хаты.
Хтось кагосьці дзесь пагнаў,
Хтосьці лаяўся, стагнаў.
Гэта Толіка дагналі,
Сем нажоў ў бакі ўвагналі.
Бязлітасна, зверскі збілі,
Хлопцу жыццё загубілі.
Што ж то за народ такі?
Устыд вам, ганьба, Каўпакі!

Міхась Красоўскі
Малынка

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

У ЗАКАПАНЫМ

Да адной з закапанскіх кнігарняў увайшоў пакупшчык і звярнуўся да прадаўшчыцы:

— Калі ласка, мне план Закапанага.

— Маем, але стары, з 1950 года.

— А ці ад таго часу прыбыла хоць адна гара?

Мікола Ільяшук
Атвоцк

У ШКОЛЕ

Пятрусь слаба вучыўся і дрэнна адказваў на пытанні. Аднойчы настаўнік звярнуўся да вучняў:

— Хто мне адкажа на пытанне: хто ў акне пабіў шыбу?

Пятрусь крыкнуў «я».

— Тады ідзі дахаты, — кажа настаўнік, — скажы свайму бацьку, каб уставіў шыбу, а я табе за добры адказ пастаўлю 5.

А. Макаль
Крушыняны

УДЗЯЧНАЯ

У вёсцы выбухнуў пажар. Людзі ўбачылі і пажар пагасілі. Калі ўжо ўсе пачалі разыходзіцца, гаспадыня загаварыла:

— А мае ж вы родненькія, як я вам удзячная. Дай Божанька вы гарэлі б, я вас таксама ратавала б

Зіна Якімюк
Бельск

— Уваходзьце, калі ласка!

ДУМАЎ

Маці: — Сам з'еў цэлы шакалад і не падумаў аб малодшым брацiку!

Сын: — Не, мама, я ўвесь час думаў, каб ён не прышоў за рана.

Валя Тапалеўская
Клені